

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. kovo 17 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukaviniienės (kolegijos pranešėja), Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė) ir Donato Šerno,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovių bendrovės „AS A.C.B.“ ir akcinės draudimo bendrovės „Compensa Vienna Insurance Group“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. balandžio 23 d. sprendimo ir balandžio 28 d. papildomo sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės akcinės bendrovės „Lietuvos draudimas“ ieškinį atsakovėms bendrovei „AS A.C.B.“ ir akcinei draudimo bendrovei „Compensa Vienna Insurance Group“ dėl žalos atlyginimo subrogacijos tvarka; tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų, akcinė bendrovė „Grinda“, valstybės įmonė Lietuvos oro uostai, uždaroji akcinė bendrovė „Plungės lagūna“.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių rangovo pareigą vykdyti statybos darbus pagal statinio techninį projektą ir technologijos projektą (technologinę kortelę), taip pat bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas, suinteresuoto asmens įtraukimą į bylą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė AB „Lietuvos draudimas“ ieškiniu prašė teismo priteisti iš atsakovės ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ 40 641,31 Eur ir iš atsakovės „AS A.C.B.“ 2900 Eur žalos atlyginimą, taip pat 6 proc. palūkanas nuo bylos iškėlimo dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.
3. Ieškovė nurodė, kad vykstant Tarptautinio Vilniaus oro uosto lietaus nuotekų tinklų statybos ir rekonstrukcijos darbams dėl 2017 m. liepos 31 d. liūties buvo apgadintas riedėjimo takas „F“. Ieškovė įvykį pripažino draudžiamuoju ir draudėjai VI Lietuvos oro uostams išmokėjo 43 541,32 Eur, todėl subrogacijos tvarka prašė priteisti iš generalinės rangovės bendrovės „AS A.C.B.“ (toliau – ir rangovė) civilinę atsakomybę apdraudusios ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ 40641,31 Eur ir iš atsakovės bendrovės „AS A.C.B.“ 2900 Eur (sumą, atitinkančią draudimo išmokos išskaitos dydį) žalos atlyginimą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus apygardos teismas 2019 m. gegužės 6 d. sprendimu ieškinį atmetė.
5. Teismas nustatė, kad rangovė (atsakovė) „AS A.C.B.“ ir užsakovė (trečiasis asmuo) VI Lietuvos oro uostai 2017 m. vasario 15 d. pasirašė statybos rangos sutartį „Tarptautinio Vilniaus oro uosto kilimo ir tūpimo tako bei signalinių šviesų sistemos rekonstravimas, siekiant pagerinti oro uosto saugumą“. Užsakovė VI Lietuvos oro uostai apdraudė savo turinius interesus verslo turto draudimu (draudimo liudijimas, serija LD, Nr. 108076131) AB „Lietuvos draudimas“. Subrangovei UAB „Plungės lagūna“ vykdant rangos darbus, 2017 m. liepos 31 d. įvyko draudžiamasis įvykis (dėl liūties apgadintas riedėjimo takas), dėl šio įvykio AB „Lietuvos draudimas“ išmokėjo 43 541,32 Eur draudimo išmoką, šios nagrinėjamoje byloje ieškovė reikalauja regreso tvarka.
6. Rangovė bendrovė „AS A.C.B.“ su subrangove UAB „Plungės lagūna“ 2017 m. gegužės 12 dsudarė subrangos sutartį dėl lietaus nuotekų tinklų statybos ir rekonstrukcijos darbų atlikimo. Draudikė (atsakovė) ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ ir draudėja (atsakovė) „AS A.C.B.“ sudarė Statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomųjų darbų ir civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį, kuria nuo 2017 m. kovo 22 d. iki 2018 m. kovo 21 d. buvo apdrausti draudėjos ir jos subrangovių (įskaitant ir UAB „Plungės lagūna“) adresu: Rodūnios kelias 2, Vilnius, pagal rangos sutartį vykdyti rekonstravimo darbai ir civilinė atsakomybė dėl tretiesiems asmenims padarytos žalos.
7. Byloje nėra ginčo, kad tuo atveju, jei būtų nustatyta apdraustiosios atsakovės bendrovės „AS A.C.B.“ atsakomybė už padarytą žalą (Statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomųjų darbų ir civilinės atsakomybės privalomojo draudimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2016 m. gruodžio 22 d. nutarimu Nr. 03-207, (toliau – Taisyklės) 101.6 punktas) arba subrangovės trečiojo asmens UAB „Plungės lagūna“ atsakomybė (Taisyklių 5.1 punktas), draudikė ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ privalėtų ją atlyginti.
8. Ieškovė 2017 m. gruodžio 21 d. pateikė pretenzijas atsakovėms bendrovei „AS A.C.B.“ ir jos draudikei ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ dėl sumokėtų draudimo išmoką atitinkančios žalos atlyginimo regreso tvarka. ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ 2018 m. gegužės 11 d. sprendimu konstatavo, kad įvykis nedraudžiamasis, ir atsisakė mokėti draudimo išmoką, nes nenustatytos draudėjos bendrovės „AS A.C.B.“ ir (ar) subrangovių visos civilinės atsakomybės sąlygos, būtinos jų atsakomybei atsirasti.
9. Byloje šalys neginčija žalos atsiradimo fakto, kai riedėjimo takas „F“ buvo apgadintas, tačiau nesutaria dėl žalos atsiradimo priežasčių. Ieškovės įrodinėjamas rangovės atsakovės „AS A.C.B.“ veiksmų neteisėtumas pasireiškė tuo, kad subrangovė UAB „Plungės lagūna“

turėjo pareigą įrengti alternatyvius vandens nuvedimo šaltinius pagal technologinę kortelę, dėl ko būtų išvengta žalos, t. y. dėl liūties riedėjimo tako apgadavimo.

10. Projektinių sprendinių laida išleista 2017 m. birželio 28 d. Juos parengė inžinierius M. V. ir projekto dalies vadovas D. K. Techninį projektą parengė UAB „Vilniaus hidroprojektas“, o jį pateikė užsakovė VĮ Lietuvos oro uostai. Darbai buvo vykdomi pagal Tarptautinės inžinierių konsultantų federacijos (FIDIC) Raudonojoje knygoje nustatytas sutarčių sąlygas.
11. Technologinės užduotys nurodytos technologinėje kortelėje „Darbų vykdymo baras Vamzdynų renovacija CIPP metodu“. Pagal ją kaip leistini renovavimo darbų paruošiamieji būdai yra šie: 1) renovuojamo vamzdyno išjungimas iš tinklo arba 2) įrengtas renovacijos metu laikinas nuotekų permetimas. Kaip leistiną alternatyvą subrangovė UAB „Plungės lagūna“ pasirinko renovuojamo vamzdyno išjungimą iš tinklo, todėl neveikė neteisėtai. Vamzdynai buvo laikinai išjungiami iš tinklo pripučiamomis aklėmis. Užsakovė, atsakinga už projekto parengimą (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.701 straipsnis, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. sausio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-6/2009), privalėjo aiškiai nurodyti projekto sąlygose, kad užkūšimas aklėmis negalimas. Rangovės pateiktas į oro uosto teritoriją, kaip ir teisė gauti informaciją apie oro uosto visą infrastruktūrą, buvo apriboti, todėl nei rangovė, nei subrangovė negalėjo imtis jokių kitų būdų atlikti renovacijos procese paruošiamuosius darbus, kaip tik nurodytų projekte. Teisingai pasirinkti technologinėje kortelėje nurodytą alternatyvą galima tik žinant visas aplinkybes dėl vykdomų darbų.
12. Teismas nepaneigė nei ieškovės argumento, kad jei nebūtų buvę atliekami renovacijos darbai, tai nebūtų buvę užkūšti pripučiamomis aklėmis vamzdynai, sustabdytas vandens pratekėjimas, ir galimai nebūtų buvęs paplautas riedėjimo takas „F“, taip pat nei subrangovės UAB „Plungės lagūna“ hipotezės, kad jei kanalizacijos angos liukas būtų buvęs tinkamai pritvirtintas ir šulinio kamera nebūtų nusidėvėjusi, tai vanduo nebūtų pratekęs po riedėjimo taku, o vamzdynas būtų pripildęs vandens, bet šis nebūtų prasiveržęs ir draudžiamasis įvykis nebūtų įvykęs. Užsakovė ir subrangovė paaiškino, kad vėliau, po draudžiamojo įvykio, papildomai užsakyti šie rangos darbai: išardyta šulinio kamera (kvadratinė dėžė), pro kurią eina vamzdis, jis pakeistas, pati kamera išmontuota ir dabar eina vientisas vamzdynas. Rangovė paaiškino, kad, pirma, šulinys projekte nebuvo pažymėtas, todėl ji negalėjo tinkamai įvertinti aplinkybių, turinčių poveikį rangos darbų atlikimui, ir, antra, šulinys įrengtas ne pagal statybos techninį reglamentą.
13. Teismas pažymėjo, kad aplinkybė dėl šulinio kameros atitikties statybos techninio reglamento STR 2.07.01.2003 „Vandentiekis ir nuotekų šalinimas. Pastato inžinerinės sistemos. Lauko inžineriniai tinklai“ 404.3 ir 415.1 punktuose nurodytiems mechaninio atsparumo ir pastovumo reikalavimams byloje nėra nuginčyta; labiau tikėtina, jog tuo atveju, jei būtų buvusi tinkamai įrengta kamera, vanduo nebūtų prasiveržęs po riedėjimo taku. Projektą rengęs inžinierius M. V. netinkamai nurodė alternatyvas dėl paruošiamųjų darbų renovacijos procesui. Teismas padarė išvadą, kad ieškovės įrodinėjamas rangovės veiksmų neteisėtumas pernelyg nutolęs priežastiniu ryšiu su kilusia žala (CK 6.247 straipsnis).
14. Ieškovė neįrodė, kad atsakovė bendrovė „AS A.C.B.“ veikė ne pagal projekte nurodytas sąlygas, nenustatyta jos ir subrangovės UAB „Plungės lagūna“ visų civilinės atsakomybės sąlygų (CK 6.246–6.249 straipsniai), todėl neatsirado draudikės ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ prievolė atlyginti žalą.
15. Renovuojamoje trasoje buvus nepažymėtiems, dėl to nežinomiems šuliniams CK 6.567 straipsnis netaikomas, nes rangovė nežinojo, kad turi imtis priemonių užsakovės jai patikėto turto saugumui užtikrinti. Oro uosto teritorija griežtai saugoma, į riedėjimo tako „F“ vietą, kur buvo šulinys, rangovė nebuvo įleista, iki įvykio draudžiamasis įvykis, teritorijos prieš pradėdant darbus negalėjo apžiūrėti, pasitikėjo užsakovės pateiktas projektais sprendiniais. Todėl teismas taikė CK 6.253 straipsnio 5 dalį (rangovės atleidimas nuo civilinės atsakomybės dėl nukentėjusio asmens (užsakovės) veiksmų).
16. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. balandžio 23 d. sprendimu panaikintas Vilniaus apygardos teismo 2019 m. gegužės 6 d. sprendimas ir ieškinyms tenkintas visiškai – priteista ieškovei iš atsakovės ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ 40 641,31 Eur ir iš atsakovės „AS A.C.B.“ 2900 Eur žalos atlyginimo, taip pat 6 proc. palūkanų nuo bylos iškėlimo dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.
17. Vamzdyno uždarymas pripučiamomis aklėmis atitiko technologinėje kortelėje nurodytą vamzdyno atjungimo būdą, kadangi būtent toks būdas nurodytas šios kortelės dalies „Darbų atlikimas“ 3 punkte (žingsnyje). Tačiau vien vamzdyno atjungimas, naudojant akles, nebuvo pakankamas pagal rangos sutartį, t. y. neatitiko užsakovės techninio projekto III tomo 6 dalies „Esamų nuotekų tinklų renovavimas“ 6.1 punkte nustatytų sąlygų („prieš pradėdant renovavimo darbus būtinas eksploatuojamo vamzdyno atjungimas nuo naudojimo; tam tikslui numatomas laikinas nuotekų permetimas viso darbų atlikimo metu; sekančiu etapu atliekamas vamzdyno išvalymas <...>“). Iš techninio projekto matyti, kad vamzdyno atjungimas ir nuotekų permetimas buvo nustatyti ne kaip alternatyvios, o kaip kumuliatyvos sąlygos. Techniniame projekte nebuvo nustatyta rangovės (subrangovės) teisė atsakyti vamzdyno išjungimo ir (ar) nuotekų permetimo darbų, o tik sukonkretinti šių darbų atlikimo būdą, t. y. pasirinkti jų technologiją.
18. Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai sutapatino technologinę kortelę ir techninį projektą. Technologinė kortelė parengta pagal atsakovės (rangovės) bendrovės „AS A.C.B.“ užsakymą, o techninis projektas – pagal užsakovės užsakymą. Technologinė kortelė nevisiškai atitiko techninį projektą. Užuot rangovei technologine kortele sukonkretinus vamzdyno atjungimo ir nuotekų permetimo būdus, ja nepagrįstai panaikintas užsakovės reikalaujamas vamzdyno atjungimo ir nuotekų permetimo sąlygų kumuliatyvumas, kortelėje nustačius, kad šie darbai yra alternatyvūs vamzdyno atjungimo būdai, detalizuojant tik vieną iš jų, t. y. vamzdyno atjungimą aklėmis. Taip atsakovė (rangovė) atliko neteisėtus veiksmus, t. y. atliko darbus nesilaikydama rangos sutarties sąlygų (techninio projekto). Rangovė, teigdama, jog technologinę kortelę parengęs ekspertas D. K. nurodė, kad nuotekų permetimas yra neįmanomas, nepaaiškino, kodėl pačioje technologinėje kortelėje nuotekų permetimas eksperto nurodytas kaip alternatyvus ir tinkamas būdas pasiruošti nuotekų vamzdyno rekonstrukcijai. Nėra duomenų, kad rangovė būtų pranešusi apie negalėtiną atlikti nuotekų permetimą.
19. Eksperto D. K., rengusio technologinę kortelę, 2019 m. birželio 5 d. vertinimo akte nurodyta, jog viena iš galimų defektų priežasčių yra nesiėmimas papildomų apsaugos priemonių ir iš uždarytos sistemos mechanškai nepumpuotas vanduo, taip kontroliuojant sistemos perkrovos riziką. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, vandens išsiurbimas (permetimas) buvo ne tik įmanomas, bet ir būtinas, kaip ir nurodyta techniniame projekte.
20. Dėl priežastinio ryšio – užsakovei žalingų padarinių nebūtų atsiradę, jeigu nebūtų buvę neteisėtų subrangovės veiksmų, jei ji, atlikdama vamzdyno renovavimo darbus, visą darbų atlikimo laikotarpį būtų naudojusi laikiną nuotekų permetimą, kaip nustatyta užsakovės pateiktame techniniame projekte. Tą patvirtina 2017 m. rugpjūčio 9 d. defektų aktas, kuriame nurodyta, kad pažeidimai atsirado dėl laikinai patvenkto trasos, kurioje dirbo subrangovė, kolektoriaus. Šį faktą subrangovė patvirtino apžiūros metu, tai nurodyta defektų akte, kurį pasirašė darbų vadovas, projektų vadovas ir inžinierių komisija.
21. Subrangovės veiksmai patvirtina, kad esant kritulių tikimybei ji neatlikdavo vamzdyno renovavimo darbų, pašalindavo vamzdyne įrengtas akles ir palikdavo laisvą nuotekų pratekėjimą. Iš byloje dalyvaujančių asmenų paaiškinimų ir byloje esančių fotonuotraukų teismas nustatė, kad pro šulinį pratekančio vandens spaudimas buvo toks stiprus, jog išplovė ne tik aplink šulinį esantį pagrindą (gruntą), bet ir apgadino oro uosto perimetro tvorą (jos pagrindą), kuri buvo gerokai toliau nuo byloje minimo riedėjimo tako esančio šulinio. Taigi būtinas nuotekų permetimas buvo nurodytas užsakovės pateiktame techniniame projekte, o šių darbų neatlikus, susidaręs vandens nuotekų spaudimas vamzdyne sukėlė žalą.
22. Pagal statybų rangos sutarties 17.1 punktą, rangovė privalo atlyginti nuostolius ir apsaugoti užsakovę nuo visų pretenzijų, kompensacijų,

susijusių su bet kurios nuosavybės (kitos nei darbai) nuostoliais, praradimais, susijusiais arba atsiradusiais dėl rangovės arba jos personalo veiksmų, aplaidumo, tyčinio veiksmo ar sutarties pažeidimo. Pagal sutarties 2.1 punktą rangovė galėjo raštu iš anksto kreiptis į užsakovę su prašymu pertraukti oro uosto darbą, siekiant tinkamai atlikti rangos darbus.

23. Nors oro uosto teritorija, kurioje atsirado žala, nebuvo perduota rangovei (subrangovei) kaip statybvietė, jos turėjo numatyti, kad netinkamas vamzdyno dalies darbų atlikimas gali turėti reikšmę kitos vamzdyno dalies funkcionavimui (nuotekų pratekėjimui), nors joje darbai tiesiogiai nėra atliekami. Atsakovės nematė šulinio, tačiau žinojo (turėjo žinoti) bendrą vamzdyno išsidėstymo schemą, nuotekų kryptį susijusiuose vamzdynuose, pagal atliekamų darbų procedūrą eigą privalėjo vamzdyną patikrinti vaizdo kameromis.
24. Atsakovės ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ apdrausta rangovė bendrovė „AS A.C.B.“ yra atsakinga už užsakovę padarytą žalą (esant visoms civilinės atsakomybės sąlygoms), tai pagrindas taikyti subrogaciją ([CK 6.1015 straipsnio](#) 1 dalis, ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ draudimo taisyklių 5.1, 98, 101.6 punktai) ir priteisti ieškovei AB „Lietuvos draudimas“ iš atsakovės ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ 40 641,31 Eur, o iš atsakovės „AS A.C.B.“ – 2900 Eur žalos atlyginimą (atitinkanti draudimo išmokos išskaitos dydį), taip pat 6 proc. metines palūkanas už priteistas sumas nuo bylos iškėlimo teisme 2018 m. spalio 1 d. iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ([CK 6.210 straipsnio](#) 2 dalis).
25. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. balandžio 28 d. papildomu sprendimu priteista ieškovei iš atsakovės ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ 326,69 Eur ir iš atsakovės bendrovės „AS A.C.B.“ 23,31 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į kasacinį skundą teisiniai argumentai

26. Atsakovės bendrovė „AS A.C.B.“ ir ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ kasaciniu skundu prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. balandžio 23 d. sprendimą ir 2020 m. balandžio 28 d. papildomą sprendimą bei palikti galioti Vilniaus apygardos teismo 2019 m. gegužės 6 d. sprendimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais esminiais argumentais:
- 26.1. Ieškovė ir atsakovės neginčijo technologinės kortelės atitikties techniniam projektui. Šalys procesiniuose dokumentuose teigė, kad technologinėje kortelėje buvo nurodyti du alternatyvūs darbų vykdymo būdai: vamzdyno atjungimas iš tinklo arba laikinas nuotekų permetimas. Tačiau Lietuvos apeliacinis teismas peržengė bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas, nes įvertino, kad rangovė nesilaikė technologinės kortelės, ką byloje įrodinėjo ieškovė, o techninio projekto, kuriame, teismo vertinimu, buvo nurodyta privalomas ne tik vamzdyno atjungimas, bet ir laikinas nuotekų permetimas. Taip Lietuvos apeliacinis teismas pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 12 ir 17 straipsniuose nustatytus rungimosi ir lygiateisiškumo principus bei [CPK 320 straipsnio](#) 2 dalį, nes apie ketinimą peržengti apeliacinio skundo ribas neinformavo bylos dalyvių.
- 26.2. Į bylą neįtraukęs projektuotojo D. K., kaip bylos baigtimi suinteresuoto trečiojo asmens, Lietuvos apeliacinis teismas pažeidė [CPK 266 straipsnio](#) draudimą spręsti klausimus dėl neįtrauktų dalyvauti byloje asmenų teisių ar pareigų ir savo iniciatyva nepagrįstai nesprendė šio asmens įtraukimo į bylą pagal [CPK 47 straipsnio](#) 1 dalį klausimo, tai laikytina pagal [CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 2 punktą absoliučiu teismo sprendimo negaliojimo pagrindu. Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad technologinėje kortelėje „nepagrįstai panaikintas techniniame projekte užsakovės reikalaujamas vamzdyno atjungimo ir nuotekų permetimo kumuliatyvumas“ (teismo sprendimo 46 punktas), tai turi įtakos projektuotojo teisėms ir pareigoms, nes atsakovė (rangovė) įgyja teisę reikšti jam pretenzijas bei reikalauti atlyginti nuostolius, patirtus dėl esą netinkamai parengtos technologinės kortelės.
- 26.3. Lietuvos apeliacinis teismas, konstatuodamas, kad subrangovė tinkamai laikėsi technologinės kortelės nuostatų uždarydama vamzdyną aklėmis, nepagrįstai neatmetė ieškovės apeliacinio skundo, kuriuo buvo teigiama, kad subrangovė atliko neteisėtus veiksmus – nesilaikė technologinės kortelės, nes vamzdyno atjungimas aklėmis nebuvo nurodytas. Subrangovė, laikydamosi kvalifikuoto projektuotojo nurodymų technologinėje kortelėje, teisėtai uždarė vamzdyną aklėmis ir neprivalėjo papildomai įrengti laikino nuotekų permetimo. Projektuotojas technologinėje kortelėje detalizavo ir išaiškino, kad vamzdyno atjungimas ir laikinas nuotekų permetimas yra alternatyvios, o ne kumuliatyvios darbų vykdymo sąlygos, kaip nepagrįstai nustatė Lietuvos apeliacinis teismas, pažeisdamas [CK 6.193 straipsnio](#) 1 dalies sutarčių aiškinimo taisykles.
- 26.4. Subrangovės statybos vadovas byloje pažymėjo, kad pasirinko alternatyvą dėl vamzdyno atjungimo aklėmis, nes laikino nuotekų permetimo negalėjo įrengti dėl itin trumpo darbų atlikimo termino (35 parų). Rangovė paaiškino, kad nuotekų kiekis yra didelis, jų permetimas nebuvo įmanomas ir neįsivaizduojamas. Atsiliepimuose į ieškovės patikslintą ieškinį ir į apeliacinį skundą atsakovės nurodė, kad nebuvo įmanoma numatyti, jog nuotekų kiekis bus toks didelis, nes jį suformavo Vilniuje buvusios neeilinės liūtys, 2017 m. birželio 29 d. Vilniuje buvusi liūtis, kurios metu iškrito apie 49 mm kritulių, buvo pripažinta rekordine, taigi ir 2017 m. liepos 31 d. liūtis (vos 4 mm mažesnė) nebuvo eilinė ir tik tokios liūtys atveju defektas galėjo išryškėti. Lietuvos apeliacinis teismas neįvertino to, kad subrangovės veiksmams – laikino nuotekų permetimo neįrengimas – nelėmė žalos, kadangi riedėjimo takas buvo sugadintas ne dėl šių veiksmų, o dėl paslėpto šulinio, kuris buvo netinkamai įrengtas ir kurio kamera buvo susidėvėjusi, taip pat per kurį pratekėjo vanduo po riedėjimo taku, paslėptas šulinys nebuvo nurodytas techniniame projekte, apie jį nežinojo rangovė, subrangovė ir techninio projekto rengėjas. Tai, kad nurodytas šulinys, per kurį pratekėjo vanduo, buvo su defektais, įrodo, kad po įvykio užsakovė užsakė šulinio išmontavimo darbus ir juos atlikus įrengtas vientisas vamzdynas.
27. Prisidėjimu prie kasacinio skundo trečiasis asmuo UAB „Plungės lagūna“ prašo kasacinį skundą tenkinti.
28. Atsiliepime į atsakovių kasacinį skundą ieškovė AB „Lietuvos draudimas“ prašo kasacinį skundą atmesti. Atsiliepime išdėstyti esminiai argumentai:
- 28.1. Lietuvos apeliacinis teismas neperžengė bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribų. Tiek ieškovė apeliaciniame skunde, tiek pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai pasisakė dėl techninio projekto ir technologinės kortelės. Technologinė kortelė apibrėžtos techniniame projekte nurodytų darbų atlikimo technologijos. Todėl Lietuvos apeliacinis teismas, analizuodamas rangos darbų atlikimo tinkamumą pagal technologinę kortelę, kartu analizavo ir techninio projekto nuostatas, ir tai nėra [CK 6.193 straipsnio](#) 1 dalies sutarčių aiškinimo taisyklių pažeidimas.
- 28.2. Vamzdyno atjungimo aklėmis negalima laikyti tinkamu technologinės kortelės reikalavimų įvykdymu, nes kortelėje apibrėžiama, kad vykdomam procesui turi būti užtikrinta, jog vanduo nepateks į darbų zoną, tai turėjo užtikrinti subrangovė. Aklės turėjo būti įrengiamos vandens surinkimo zonoje, o ne vamzdyno gale (vamzdynas buvo uždarytas taip, kad vanduo į besiribojantį vamzdyną pateko per vandens surinkimo lataką ir tekėjo iki aklės, o prasidėjus liūčiai subrangovė nespėjo atkimšti aklų, todėl per liūtį sistema prisipildė vandens ir šis, neturėdamas kur išbėgti, per paslėpto šulinio dangtį paplovė riedėjimo tako pagrindus), bei turėjo būti pasirūpinta nuotekų permetimu. Tačiau subrangovė neatsižvelgė į technologinės kortelės nurodymus ir netinkamai (netinkamose vietose) įmontavo akles bei nepasirūpino nuotekų permetimu, dėl to atsirado žala. Tokia išvada pateikta projektuotojo D. K. vertinimo akte.
- 28.3. Dėl projektuotojo D. K. neįtraukimo į bylą kaip suinteresuoto trečiojo asmens – atsakovai teismuose netiekė prašymų, kad jis būtų įtrauktas į bylą. Šioje byloje išspręsti klausimai neturi įtakos D. K. materialiosioms teisėms ir pareigoms, nes, pirmiausia, technologinė

kortelė parengta pagal rangovės bendrovės „AS A.C.B.“ užsakymą, kortelėje apibrėžtos projekte nurodytų darbų atlikimo technologijos ir, antra, subrangovė tinkamai nesivadovavo techniniu projektu bei technologine kortele atlikdama darbus.

28.4. Atsakovės klaidingai teigė, kad riedėjimo takas apgadintas dėl paslėpto šulinio, kurio kamera buvo susidėvėjusi ir per kurį vanduo pratekėjo į riedėjimo taką. Lietuvos apeliacinio teismo sprendimo 57, 58 punktuose nurodyta: „vamzdyną (kamerą (šulinį) ir jos dangtį) paveikė vamzdyno viduje susidaręs vandens nuotekų slėgis, kuris nebuvo galimas pagal vamzdyno paskirtį ir pobūdį (laisvas nuotekų pratekėjimas). Tai patvirtina faktinį priežastinį ryšį tarp atsakovės AS „A.C.B.“ neteisėtų veiksmų – netinkamo sutarties vykdymo (neatlikto nuotekų permetimo) ir kilusios žalos (sugadinto tako)“.

29. Atsiliepime į atsakovių kasacinį skundą trečiasis asmuo VĮ Lietuvos oro uostai prašo kasacinį skundą atmesti. Atsiliepime išdėstyti esminiai argumentai:

29.1. Subrangovė pati detalizavo konkrečių vamzdyno renovacijos darbų metodologiją ir technologiją. Net jeigu subrangovė vamzdyno renovacijos darbams atlikti siekė panaudoti akles, ji privalėjo užtikrinti vamzdyno atjungimą nuo naudojimo, kaip buvo nurodyta techniniame projekte. Subrangovė pasirinko variantą, kad ji tik laikinai darbų atlikimo metu užkimsdavo vamzdyną aklėmis, kurios būdavo išimamos dėl lietaus. Taip ji prisiėmė riziką, kad prasidėjus liūčiai gali nespėti išimti aklų. Vamzdyno užkimsimas aklėmis nėra visiškas vamzdyno atjungimas. Subrangovė privalėjo pasirūpinti papildomomis prevencinėmis priemonėmis, kad vanduo nesikaupytų vamzdyne, pvz., vandenį išsiurbiant arba įrengiant papildomą lietaus vandens pravedimą. Taigi, neužtikrinusi tinkamo visiško vamzdyno atjungimo darbų atlikimo laikotarpiu, subrangovė atliko neteisėtus veiksmus, o tai lėmė atitinkamos žalos atsiradimą.

29.2. Byloje nepateikta pakankamai įrodymų, kurie patvirtintų, kad riedėjimo take buvusio šulinio kamera neatitiko teisės aktų reikalavimų. Liūties metu žala padaryta ne tik riedėjimo takui, bet ir oro uosto perimetro tvorai, kuri yra gerokai toliau nei šulinys. Tai, kad riedėjimo take nebuvo pažymėtas šulinys, neturi esminės reikšmės, sprendžiant dėl subrangovės veiksmų neteisėtumo ir jų bei žalos priežastinio ryšio. Rangovė ir subrangovė, būdamos savo srities profesionalės, apskritai negalėjo imtis atlikti atitinkamų statybos darbų, jeigu jos negalėjo įgyvendinti techniniame projekte nustatytų užduočių dėl to, kad trūko informacijos apie objektą ar kad darbų atlikimo trukmė buvo trumpa. Jos nenurodė, kad užsakovė būtų trukdžiusi atlikti kokius nors veiksmus, kuriuos subrangovė būtų įvardijusi kaip būtinus ir reikalingus. Technologinėje kortelėje buvo nustatyto s subrangovės pareigos ir būtini veiksmai tinkamai pasirengti darbams, įskaitant tai, kad prieš pradedant renovacijos darbus vamzdynas išvalomas hidrodinaminio metodu, atliekama vamzdyno inspekcija vaizdo kamera, būtina išanalizuoti atstumus iki esamų šulinių. Jei subrangovė būtų atlikusi pasiruošimo darbus, ji būtų pastebėjusi ir šulinį riedėjimo take.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl apeliacijos ribų peržengimo

30. [CPK 320 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas sudaro apeliacinio skundo faktinis ir teisinis pagrindas bei absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų patikrinimas. Pagal [CPK 320 straipsnio](#) 2 dalį apeliacinės instancijos teismas nagrinėja bylą neperžengdamas apeliaciniame skunde nustatytų ribų, išskyrus atvejus, kai to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundo ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai; apie ketinimą peržengti apeliacinio skundo ribas teismas praneša dalyvaujantiems byloje asmenims.

31. Pagal [CPK 320](#) straipsnį apeliacinio skundo ribas paprastai nustato faktiniai ir teisiniai argumentai, kurių pagrindu ginčijamas pirmosios instancijos teismo sprendimo teisėtumas ir pagrįstumas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-484/2013](#)). Išėjimas už apeliacinio skundo ribų yra tada, kai teismas pakeičia ar panaikina žemesnės instancijos teismo sprendimą dėl teisškai reikšmingų faktinių pagrindų, kuriais apeliaciniame skunde nesiremama ir įstatymas nesuteikia galimybės įseiti už apeliacinio skundo ribų tuo klausimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. gegužės 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-237/2008](#); 2019 m. liepos 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-224-701/2019, 39 punktas). Proceso įstatymai įpareigoja apeliacinės instancijos teismą įvertinti visas pirmosios instancijos teismo sprendimo pagrįstumui ir teisėtumui reikšmingas aplinkybes, buvusias nagrinėjimo dalyku pirmosios instancijos teismui tiriant ir vertinant ieškinio pagrindą sudarančių faktinių aplinkybių visumą, be teisėto pagrindo neperžengiant apeliacinio skundo ribų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gegužės 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-274/2014](#)). Pirmosios instancijos teismo sprendimas apeliacine tvarka tikrinamas pagal visus apeliaciniame skunde nurodytus argumentus nagrinėjant tiek fakto, tiek ir teisės klausimus. Kai tai įeina į bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas, apeliacinės instancijos teismas privalo iš naujo įvertinti įrodymus, patikrinti, ar pirmosios instancijos teismas, priimdamas sprendimą, tinkamai nustatė faktines bylos aplinkybes ir rėmėsi aplinkybėmis, kurios buvo įrodytos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. balandžio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-231/2008](#); 2020 m. liepos 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-219-701/2020](#), 48 punktas). Apeliacinės instancijos teismas, tikrindamas pirmosios instancijos teismo sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą, turi pasisakyti dėl apeliacinio skundo argumentų, kurie patenka į bylos nagrinėjimo dalyką, atskleidžia ginčo esmę ir yra reikšmingi bylos teisiniam rezultatui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-484/2013](#); 2020 m. birželio 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-196-421/2020](#), 39 punktas).

32. Atsakovės kasaciniame skunde nurodo, kad Lietuvos apeliacinis teismas neteisėtai peržengė bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas, nustatydamas, kad subrangovės įvykdytas vamzdyno atjungimas, naudojant akles, neatitiko techninio projekto sąlygų, iš kurio matyti, kad vamzdyno atjungimas ir nuotekų permetimas nustatyti ne kaip alternatyvios, o kaip kumuliatyvios sąlygos. Anot atsakovių, jos ir ieškovė vienodai teigė apeliacinės instancijos teismui pateiktuose procesiniuose dokumentuose, kad technologinėje kortelėje nustatyti du alternatyvūs darbų vykdymo būdai: vamzdyno atjungimas iš tinklo arba laikinas nuotekų permetimas, ir nekėlė klausimo dėl technologinės kortelės atitikties techniniam projektui, o apeliacinės instancijos teismas peržengė bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas (kasacinio skundo 14–19 punktai).

33. Ieškovė apeliaciniame skunde teigė, kad subrangovė UAB „Plungės lagūna“ turėjo alternatyvią pareigą pagal technologinę kortelę nuotekų vamzdyną atjungti arba įrengti laikiną nuotekų permetimą, tačiau to neatlikusi vamzdį užkaino; rangovė ar jos pasitelkta subrangovė turėjo išvalyti ir inspektuoti vamzdyną, įvertinti jo techninę būklę, įskaitant šulinius; subrangovė veikė ne pagal projekte nurodytas sąlygas, ji apskritai nepasirinko nė vieno tinkamo būdo, nurodyto technologinėje kortelėje, taip nevykdė pareigos vykdyti įsipareigojimus pagal užsakovės užduotį ([CK 6.701 straipsnis](#)) (apeliacinio skundo 2, 4, 5 punktai). Ieškovė patikslintame ieškinyje teigė, kad subrangovė užkaino vamzdį ir neįrengus laikino vandens nuvedimo, vamzdynas persipildė ir dėl to buvo paplautas riedėjimo tako gruntas (patikslinto ieškinio 10 punktas).

34. Taigi ieškinyje ir apeliaciniame skunde ieškovė faktiniu reikalavimo atlyginti žalą pagrindu nurodė aplinkybes, kad subrangovė nesilaikė technologinės kortelės alternatyvių vamzdyno paruošimo remontui sąlygų: vamzdyno atjungimo ar nuotekų laikino permetimo; apeliaciniame skunde ieškovė pateikė tiesioginę nuorodą į reikalavimą rangovei (subrangovei) laikytis projektinės užduoties ir techninio projekto, taip pat ieškovė apeliaciniame skunde aiškiai teigė, kad subrangovė veikė ne pagal projekte nurodytas sąlygas. Todėl apeliacinės instancijos teismas turėjo pagrindą, nagrinėdamas ieškovės apeliacinį skundą, tirti ir vertinti subrangovės pasiruošimo vamzdyno remontui veiksmų atitiktį ne tik technologinei kortelei, bet ir techniniam projektui. Apeliacinės instancijos teismas tyrė ir vertino subrangovės veiksmų atitiktį techniniam projektui, šį klausimą kėlė ieškovė apeliaciniame skunde, todėl tai nėra apeliacinio skundo ribų peržengimas. Neišnagrinėjęs šio klausimo, apeliacinės instancijos teismas nebūtų įvertinęs visa apimtimi apeliacinio skundo faktinio ir teisinio pagrįstumo. Apeliacinės instancijos teismas vertino ieškovės apeliaciniame skunde išdėstytas aplinkybes ir argumentus, dėl jų pasisakė, todėl nėra pagrindo sutikti su ieškovės kasacinio skundo argumentais dėl [CPK 320 straipsnio](#) 1 dalies pažeidimo.

Dėl technologinės kortelės rengėjo D. K. neįtraukimo į bylą kaip dalyvaujancio byloje asmens

35. Kasaciniame skunde teigiama, kad technologinę kortelę parengė D. K., o Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad technologinėje kortelėje „nepagrįstai panaikintas techniniame projekte užsakovės reikalaujamas vamzdyno atjungimo ir nuotekų permetimo kumuliatyvumas“ (apeliacinės instancijos teismo sprendimo 46 punktas), tai turi įtakos projektuotojo teisėms ir pareigoms, nes atsakovė (rangovė) įgyja teisę reikšti jam pretenzijas bei reikalauti atlyginti nuostolius, patirtus dėl esą netinkamai parengtos technologinės kortelės.
36. Pagal [CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 2 punktą absoliučiais sprendimo negaliojimo pagrindais pripažistami tokie atvejai, kai teismas nusprendė dėl neįtrauktų dalyvauti byloje asmenų materialiujų teisių ir pareigų. Įstatymo draudžiama teismui nagrinėjant bylą spręsti klausimus dėl neįtrauktų dalyvauti byloje asmenų teisių ar pareigų ([CPK 266 straipsnis](#)).
37. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad absoliutus teismo sprendimo negaliojimo pagrindas pagal [CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 2 punktą yra ne visais atvejais, kai teismas neįtraukia į procesą visų teisinį suinteresuotumą turinčių asmenų, o tik tais, kai tai susiję su įstatymo nurodytais padariniais – sprendimu (nutartimi) turi būti nuspręsta ir dėl tokių asmenų. Nusprendimas suprantamas kaip teisių ar pareigų asmeniui nustatymas, pripažinimas, pakeitimas, panaikinimas ar kitoks nusprendimas, kuris turi įtakos neįtraukto dalyvauti byloje asmens teisei padėti ar padariniams. Sprendimu [CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 2 punkto prasme turi būti paveiktos nedalyvaujancio byloje asmens materialiosios teisės ir pareigos, be to, įtaka šioms teisėms ir pareigoms turi būti tiesioginė – sprendimu turi būti modifikuota asmens teisinė padėtis, t. y. nustatytos, pripažintos, pakeistos, panaikintos (ir pan.) materialiosios teisės ar pareigos. Tik kartu egzistuojant šioms dviem sąlygoms, gali būti konstatuojamas aptariamasis sprendimo negaliojimo pagrindas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 26 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-174-421/2018](#), 18 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika; 2019 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-323-695/2019](#), 58 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
38. Nagrinėjamoje byloje teismai sprendė ginčą ne dėl projekto dalies vadovo D. K. atsakomybės, o dėl rangovės atsakomybės, lemiančios rangovės ir jos draudikės prievolę atlyginti žalą. Teismai nesprendė ir nepasisakė tiesiogiai dėl D. K. teisių ir pareigų atsiradimo, pakeitimo ar panaikinimo. Todėl nėra pagrindo daryti išvadą, kad pirmosios ir (ar) apeliacinės instancijos teismai pažeidė [CPK 266 straipsnio](#) nuostatas.

Dėl rangovo pareigos vykdyti statybos darbus pagal statinio techninį projektą ir technologijos projektą (technologinę kortelę)

39. Rangos sutartimi viena šalis (rangovas) įsipareigoja atlikti tam tikrą darbą savo rizika pagal kitos šalies (užsakovo) užduotį ([CK 6.644 straipsnio](#) 1 dalis, 6.681 straipsnio 1 dalis). Viena iš rangovo esminių pareigų yra vykdyti statybos darbus pagal statinio projektą, taip pat aplinkos ministro nustatytais atvejais pagal rangovo parengtą statybos darbų technologijos projektą (jeigu randama statinio projekto ar statybos darbų technologijos projekto ir statybos taisyklių neatitikimų ar prieštaravimų, turi būti vadovaujama statinio projekto ar statybos darbų technologijos projektu), vadovautis teisės aktais (Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 18 straipsnio 7 dalies 3 punktas (redakcija, galiojusi nuo 2017 m. liepos 1 d. iki 2017 m. rugsėjo 1 d.)) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. sausio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-129-1075/2020](#), 68 punktas).
40. Teisės aktuose reglamentuojami techninis projektas ir technologijos projektas (technologinė kortelė) yra suderinami, tarpusavyje susiję dokumentai, vykdamas rangos darbus, jie kartu lemia, kaip bus atliekami darbai. Pagal STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ 7.1 punktą, statinio statybos darbai vykdomi pagal statinio projektą, taip pat Reglamento IV skyriaus nustatytais atvejais pagal rangovo parengtą statybos darbų technologijos projektą, statybą leidžiantį dokumentą. Pagal aptariamą statybos techninio reglamento 3 priedą „Statybos darbų technologinė sudėtis“ statybos darbų technologijos projektą parengia statinio statybos rangovas (subrangovas) iki statybos darbų pradžios. Rengiant statybos darbų technologijos projektą, privaloma vadovautis statinio projektu, techninio projekto sprendiniais, statybos techniniais reglamentais, įmonės statybos taisyklėmis ir kitais galiojančiais normatyviniais dokumentais.
41. Pagal nurodyto priedo 2.4 punktą technologinė kortelė yra technologinio projekto sudedamoji dalis. Priede pateikta definicija: technologinė kortelė – techninis dokumentas, kuriame aprašyta statybos darbų pagrindinių ir pagalbinių operacijų technologija, įrenginiai, režimai, darbo laiko normatyvai, nurodyta reikalinga darbuotojų kvalifikacija, kokybės kontrolės metodai ir būdai, darbuotojų saugos ir sveikatos priemonės. Pagal priedo 1.6, 1.7 punktus, statybos darbų technologines korteles sudaro: technologinių operacijų aprašymas; techninių išteklių ir darbo sąnaudų skaičiavimas; kokybės kontrolės schemas su nurodytais didžiausiais leistinais nuokrypiais; darbo vietų schemas, kuriose pažymėtas mechanizmo ir darbuotojų išsidėstymas, jų judėjimo kryptys; technologinių operacijų atlikimo grafikas, kuriame nurodytas operacijų eiliškumas ir trukmė; darbuotojų saugos ir sveikatos sprendiniai su nurodytomis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsaugos priemonėmis; technologinės schemas.
42. Nagrinėjamoje byloje rangovės užsakymu parengtoje technologinėje kortelėje įrašyta, kad ji skaitoma kartu su bendru viso statybos organizavimo projektu (ši nuostata perkelta iš STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ 26 punkto: rengiant statybos darbų technologijos projektą (t. y. ir technologinę kortelę), privaloma vadovautis techninio projekto statybos paruošimo ir organizavimo sprendiniais bei saugaus darbo ir sveikatos taisyklėmis statyboje DT-5-00).
43. Konstatuotina, kad technologinė kortelė turi būti suderinta su techniniu projektu: kai užsakovo užsakymu parengtame techniniame projekte tam tikri paruošiamieji darbai, jų atlikimas išdėstyti kaip kumuliatyvių sąlygų, tai rangovo užsakymu parengtoje technologinėje kortelėje tie patys darbai negali būti įrašyti kaip alternatyvūs, jei techniniame projekte įrašyta, kad rangos darbus tinkamai atlikti reikalingi yra visi paruošiamieji darbai, ir iš techninio projekto turinio neišplaukia sąlygų kumuliatyvumas; kitaip technologinė kortelė paneigtų techninio projekto vieną esminių nuostatų.
44. Technologinėje kortelėje pažymėta, kad „renovavimo proceso paruošiamieji darbai: renovuojamas nuotekų vamzdynas turi būti išjungtas iš naudojimo, arba įrengtas renovacijos metu laikinas nuotekų permetimas“. Tuo tarpu užsakovės užduotis rangovei pateikta užsakovės užsakymu parengtame techniniame projekte, kurio III tomo 6 dalies „Esamų nuotekų tinklų renovavimas“ 6.1 punkte nurodyta, kad prieš pradėdant renovavimo darbus būtinas eksploatuojamo vamzdyno atjungimas nuo naudojimo. Tam tikslui numatomas laikinas nuotekų

permetimas viso darbų atlikimo metu. Sekančiu etapu atliekamas vamzdyno išvalymas hidrodinaminio metodu naudojant hidrodinamines plovimo mašinas. Po to rangovas atlieka vamzdyno CCTV diagnostiką. Išvalomi vamzdyne likę pašaliniai daiktai“. Techniniame projekte išdėstytos paruošiamųjų darbų viena kitą papildančios sąlygos, tų darbų atlikimo seka. Apeliacinės instancijos teismas turėjo pagrindą daryti išvadą, kad paruošiamųjų darbų sąlygos pagal techninį projektą yra ne alternatyvaus, o kumulatyvaus pobūdžio, o rangovės užsakyta technologinė kortelė yra saistoma techninio projekto; be to, užsakovės pateiktame techniniame projekte nebuvo nustatyta rangovės (subrangovės) teisė atsisakyti vamzdyno išjungimo ir (ar) nuotekų permetimo darbų, o tik sukonkretinti šių darbų atlikimo būdą, t. y. pasirinkti jų technologiją. Todėl teisėjų kolegija nesutinka su kasacinio skundo argumentu, kad apeliacinės instancijos teismas padarė aptariamą išvadą pažeisdamas [CK 6.193](#) straipsnio 1 dalies sutarčių aiškinimo taisyklės.

45. Kasaciniame skunde atsakovės (rangovė ir jos draudikė) pažymėjo, kad subrangovė teigė, jog nebuvo techninių galimybių laikinai permesti nuotekas dėl itin trumpo darbų atlikimo termino, didelio nuotekų kiekio. Tačiau apeliacinės instancijos teismas sprendime konstatavo, kad į bylą nepateikti įrodymai, kurie patvirtintų, kad technologškai nebuvo įmanoma atlikti nuotekų permetimo. Tiek techniniame projekte, tiek technologinėje kortelėje laikinas nuotekų permetimas yra tinkamas būdas pasiruošti nuotekų vamzdyno rekonstrukcijai. Tą pažymėjo ir technologinė kortelė rangovės užsakymu parengęs projekto dalies vadovas D. K. Jis avarijos priežastis tyrusiame vertinimo akte kaip tik ir nurodė tai, kad viena iš galimų defektų priežasčių yra aplinkybė, jog nebuvo imtasi papildomų apsaugos priemonių ir iš uždarytos sistemos nebuvo mechanškai pumpuojamas vanduo, taip kontroliuojant sistemos perkrovos riziką. Kitos tyrimo akte nurodytos avarijos priežastys buvo netinkamai sumontuota viena iš aklų, atskirianti bendrą vamzdyną nuo renovuojamų vamzdžių jų gale, dėl to vamzdynui persipildžius lietaus nuotekos paplovė riedėjimo tako pagrindą; be to, prasidėjus liūčiams, aklės demontuotos neteisinga seka, pirmiausia nedemontavus aklės renovuojamų vamzdžių gale. Apeliacinės instancijos teismas sprendime, įvertinęs bylos įrodymus, turėjo pagrindą daryti išvadą, kad nuotekų permetimas buvo ne tik įmanomas, bet ir būtinas, nustatytas techniniame projekte, o tokį būdą naudojant nebūtų atsiradę žalingų padarinių (apeliacinės instancijos teismo sprendimo 48, 55 punktai).
46. Verslininkas, įsipareigojęs vykdyti statybos rangos sutartį, turi žinoti apie statybos rangos sutartimi siekiamam tikslui įgyvendinti tinkamus ir netinkamus darbų atlikimo būdus, medžiagas, kt. ir turėti atitinkamus darbo įgūdžius, tai yra jo pareiga ([CK 6.256](#) straipsnio 4 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-3/2014](#)).
47. Žala atsirado dėl perpildyto lietaus nuotekomis vamzdyno, neatlaikius spaudimo. Rangovė ir subrangovė yra verslo subjektai, joms nuotekų vamzdynų rekonstrukcija, paruošiamųjų darbų atlikimas yra įprasti rangos darbai. Atsakingas ir patyręs verslininkas ir jo darbuotojai, turintys reikiamą kvalifikaciją, turi numatyti ir būti pasirengę tikimybei, kad, esant atviram nuotekų pritekėjimui į rekonstrukcijai uždarytą vamzdyną, šis taps perpildytas, kaip ir atsitiko įvykio metu dėl gausaus kritulių (liūties) poveikio, ir imtis veiksmų išvengti žalingų padarinių arba juos sumažinti. Techniniame projekte ir technologinėje kortelėje buvo nurodyta ne tik vienintelė galimybė, kurios ėmėsi subrangovė, aklėmis uždarydama vamzdyną, atlikti vamzdyne rekonstrukcijos paruošiamuosius darbus, bet ir aprašyti kiti paruošiamieji darbai; vis dėlto jų nebuvo imtasi, nors jie būtų padėję išvengti žalingų padarinių ar bent jau šiuos sumažinti.
48. Atsakovės kasaciniame skunde nurodo, kad riedėjimo takas buvo apgadintas dėl paslėpto šulinio, kuris buvo netinkamai įrengtas ir kurio kamera buvo susidėvėjusi, taip pat per kurį pratekėjo vanduo po riedėjimo taku. Vis dėlto projektuotojo vertinimo akte pateikta išvada kartu su kitais apeliacinės instancijos teismo ištirtais ir įvertintais įrodymais lėmė teismo vertinimą, kad iš esmės technologinių reikalavimų neįvykdymas, padėties rangos objekte nesuvaldymas, už ką buvo atsakingos rangovė ir subrangovė, lėmė lietaus nuotekų išsiliejimą ir riedėjimo tako pagrindo paplovimą. Rangovės ir subrangovės neteisėtų veiksmų ir kitų civilinės atsakomybės sąlygų nepaneigia jų įrodinėjama tikslų nuotekų išsiliejimo vieta. Apeliacinės instancijos teismas sprendime nustatė žalos atsiradimo ir rangovės bei subrangovės pareigų neįvykdymo priežastinį ryšį, jį nustačius kartu su kitomis civilinės atsakomybės sąlygomis kyla rangovės sutartinė atsakomybė.
49. Konstatavęs atsiradusią rangovės (atsakovės) civilinę atsakomybę apeliacinės instancijos teismas priėmė teisiskai pagrįstą sprendimą, priteisti iš rangovės bendrovės „AS A.C.B.“ civilinę atsakomybę apdraudusios atsakovės ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ 40 641,31 Eur ir iš rangovės (atsakovės) bendrovės AS „A.C.B.“ 2900 Eur (sumą, atitinkančią draudimo išmokos išskaitos dydį) žalos atlyginimą. Papildomu sprendimu apeliacinės instancijos teismas patikslino bylinėjimosi išlaidų paskirstymą, juo teismas išsprėdė bylinėjimosi išlaidų priteisimo klausimą, o kasaciniu skundu nepateikta išsamių teisinių argumentų dėl šių išlaidų paskirstymo nepagrįstumo, todėl teisėjų kolegija daro išvadą, kad bylinėjimosi išlaidų paskirstymo papildomu sprendimu pagrįstumas nenuginčytas.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

50. Teisėjų kolegija, patikrinsi skundžiamus apeliacinės instancijos teismo sprendimą ir papildomą sprendimą teisės taikymo aspektu, konstatuoja, kad kasacinio skundo argumentai nesudaro teisinio pagrindo juos keisti ar naikinti. Dėl to atsakovių kasacinis skundas atmetamas, o skundžiami apeliacinės instancijos teismo procesiniai sprendimai paliekami nepakeisti ([CPK 346](#) straipsnis, 359 straipsnio 1 dalies 1 punktas).
51. [CPK 93](#) straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Pagal [CPK 98](#) straipsnio 1, 2 dalis šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas; dėl šių išlaidų atlyginimo priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu; šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio.
52. Netenkinus atsakovių kasacinio skundo, jų kasaciniame teisme patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos.
53. Bylą nagrinėjant kasaciniame teisme ieškovė patyrė 380 Eur išlaidų advokato pagalbai apmokėti, pateikė jas patvirtinančius įrodymus, prašo priteisti jų atlyginimą iš atsakovių. Šių bylinėjimosi išlaidų dydis neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 1R-77 ir Lietuvos advokatūros advokatų tarybos pirmininko 2015 m. kovo 16 d. raštu Nr. 141 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą nustatyto maksimalaus dydžio (7, 8.14 punktai), todėl ieškovei priteistinas jų atlyginimas, iš kiekvienos atsakovės priteisiant po 190 Eur ([CPK 98](#) straipsnis).
54. Procesinių dokumentų įteikimo išlaidos kasaciniame teisme nesiekia minimalios valstybei priteistinos 5 Eur bylinėjimosi išlaidų sumos (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“, redakcija, galiojanti nuo 2020 m. sausio 23 d.). Atsižvelgiant į tai, procesinių dokumentų įteikimo išlaidų atlyginimas valstybės naudai nepriteistinas ([CPK 96](#) straipsnio 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. balandžio 23 d. sprendimą ir šio teismo 2020 m. balandžio 28 d. papildomą sprendimą palikti nepakeistus.

Priteisti ieškovei akcinei bendrovei „Lietuvos draudimas“ (j. a. k. 110051834) iš atsakovių bendrovės „AS A.C.B.“ (registracijos Nr. 40003095713) ir akcinės draudimo bendrovės „Compensa Vienna Insurance Group“ (j. a. k. 304080146) iš kiekvienos po 190 (vieną šimtą devyniasdešimt) Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Alė Bukavinienė

Gražina Davidonienė

Donatas Šernas